Epese
Paulugi Kapiya Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Epese Mei Puraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulu ne Anotogi kelirago mizagewiyege
Kilisi Yisugi ngagora orowei mizi logo ne
Aposolobek meibek. Nogo kapiya perik ini Kilisi
Yisugi yongkambanu piyegi ngizi kiriwei mizi
yereng Epese meiraga yolu puwili mabuwiliyegi
lende miza yani.
2 Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu
iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa piyau-
gira wilek kang inuguyengke yani pani.

3 Teni Yisu Kilisi Yemizi tonugubekki Anotobek
keya Mangobekyegi ngago wilik kagowing
meiweki purik teni Yisu Kilisi kiling sawela keya
Yisu Kilisiyegi weraga pugu watabi kolokngagono
wazono kumbekkiyeng yani. Piyeng paka
ngalega lewayeng keya piyengko paka ngalege
kangkirikki weraga wiragak keleyiyeng.
4 Purik koka were ngabelakpek keremizagine
Anotogo were teni Yisu kiling sawela purikka
yongkambanuwili pigiweki iza logo Anotogi
wirege kungkak nayendau onoweki keya pugu
teni kaile nayendau onowili miziweki.
5 Keli pigi teniyegi purago pi ulogo mabura Yisu
Kilisigu mizarikku teni pigi marekngang pugu

yemane sawili miziweki sawiya. Kumula pugura
keya keli ngezebekkiragi kiriwei pi pilik miza,
6 legi wilik kagowing mabiyeng Anotoyegi
maniweki, purik pugu teniyegi wazono miza logo
pugu teni pigi Marek pugu keli panubek kiling
sawela wazaya purikka pigi wazono yemane
panu tonugu weiyagi langai ono pura pugu
teniyegi yeik yanageya.
7-9 Purik pugu tenigi Kilisi kiling sawela purikka
teni weik kaileyengka wila wazaya, logo purik
teni Kilisigi iwibekki ngane kaile tonuguyengki
wiyeke ngangang yanagi puraga weiya kopong,
logo Anotogo wazono puguragi kiriwei pugu kaile
tonuguyeng tumula logo keremareke wezamela.
Anotogi wazono tonugu weiyagi langai onora
pugu teniyegi yemane panu yana, tonugurau
sangkelagi langai ono. Mabilikmekke pugu kaile
tonuguyeng tumula logo keremareke wezamela.
Anoto koka miziweki miza piyeng miza logo kaz-
ing liwik pugu sawiyamok Kilisigu mizarikku
teniyegi kimeike panu logo iwaka pugura keya
kangka pugubokko pilik miza.
10 Anotogo sawiyara wok pugu iwakabokko
watabi ngabelakpekke keya ngilumbekke pugu
keremiza piyeng mabiyeng pugu menalege
wawere ulagi logo Kilisi mabiyengki ngai
wazamiyagi.
11 Watabi nayendau Anotogo sawiya piyeng
ngezeyeng keke lewagelagi ono. Pi teni
ngezebekki sawiya wizigeya Kilisi kiling sawela
wazaya. Purik keli ngezebekkirage kiriwei koka
pugu solo sawiya.
12 Pilik mabura teni Yuda were Kilisiyegi

wilekpek ngalege wiyiwili tonugu yolu puragi waberek ngaiweki logo tonugu pilik yolu purikku Anotogi yeikta yemane sibene kelemiweki.

13 Anotogo ini Yuda onowili mabilik iza. Ini ngago wazono wameik Kilisigu ini yaliya wazayagiragi kerewiyawekke ini Kilisiyegi ngizi panu kumula logo Anotogo pigi Kung Walek pugu yanagi kaiyabok yana logo purik silok tiyarik logo teni puguwili purik walimiziweki.

14 Kung Walekpek Anotogo teni watabi yanagi kaiya piyengka wale were yanarik logo purikku walimizi purik yombanu puguwiliyegi pugu yanagi kaiya piyeng ngizi wameik panu yanagi. Pugu teni pigi Kung Walekpek yana purikku pugu ulogo kaileyengka weiya logo teni puguwili mizara koyi kanda pugu teni pi kiling koyimagiweki wok izibokkogirikki walimizi. Tegi teni Anotogi yeikta yemane sibene kelemiweki.

15 Anotogo pilik mizarikki wiyeke nogo ini Yemizi Yisuyegi ngizi kumuli keya Yisugiwiliyegi kelirikki kerewiyawekkerik

16 ne iniyegi weraga Anotoyegi wazono meiyageya keya waberek negi Anotoyegimekke iniyegi langai kozak meiyageya. Ne wok mabiyeng pilik mizi wilibek, ne lendau nangezi ono.

17 Logo nogo Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi Anoto ngaiwaktikki mangobekyegi nguk meirik pugu ini pigi Kung Walekpek yanibene logo pugu iniyegi pangkayeng kaileyengka iwaka sibene keleyiweki keya Anoto iniyegi waligeleyibene logo ini Anotoyegi iwaka panuweki.

18 Logo nogo Anotoyegi nguk mei logo kangka inuguyeng ulu tiyibene logo ini tonugu weibene Anotogo ngago yei logo wilekpek keya yuke yolu puragi iwakaweki keya watabi wazono pugu teni Yisugiwiliyegi yanagi kaiya piyengki yemanerik teni iwakaweki.

19-20 Keya ini pigi kozang yemane panu teni yongkambanu ngizi kumuliwiligi yungke yawe mizi puragirau iwakaweki. Kozang pura pugu Kilisi ibendaga yangalekta wazamiya logo paka ngalege mele ngaigezikke tung mabiyengka yemane panurikke mogosa wazamiyaweki kozang miza mabura.

21 Kilisigi ngai paka ngalege yolu pura ngabelakpekke mabek ngai nalangai nalangai yolu puwili keya kalike lewagi puwiliyaga lewege panura. Keya Kilisigi yeikta teng mabek perage yeik piyeng keya teng kalike wiriyagiraga yeik piyengka yemane panura. Keya Kilisigi kozanda yombanubekki kozanda keya Sadangki kozanda keya kerewawiligi kozanda keya kozang nalangai nalangai yolu piyeng mabiyengka yemane panura.

22-23 Anotogo watabi mabiyeng Kilisigi kulengke wazaya. Keya yongkambanu Kilisiyegi ngizi panu kumuliwili logo Yisugi I Walekmak mei puwili korik Yisugiwek kelik logo kebi wilektikku korikwekke ngai pilik Anotogo Yisu Yisugiwiliyegi ngai yemizi panu wazamiya. Yisu pigi puwiligi yungke yolu logo ngezebokko kola koyibene keleyi keya pi ngezebek kang wale mabiyengke yolu keya watabi mabiyengki ngai yolu.

2

1 Ini wererik kazing inigi kumbekki Anotoyegi
leweng ibeng purik ini makngezego kokowa miza
pumokko keya kaile kaile miza piyengko.
2 Puwekke ini yongkambanu nga-
belakpekkewiligu kazing kaile kaile mizi
pumokko inirau kiriwei mizi miza. Keya ini
kerewawiligi ngaibek paka kurung yeikwekka
wizimowei ngai yolu keya ngoluk yongkambanu
Anotoyegi mabek nagerewiyi yolu puwiligi
yungke yawe mizibekyegi kiriwei mizi miza.
3 Tenirau ulogo puwili kelik mabilik koya
keya ya wereraga tabunda piyengko kela
piyengki kiriwei mizi miza keya kangka keya
korik tonuguyengko keli piyengki kira orowei
mizi piyengki kiriwei miza, mabuwiligu mizi
mabilik. Teni kazing Anotogo teniyegi sisik panu
mizagimokko kuna.
4-5 Kapura Anotogo teni Kilisi kiling wik yaliya
wazaya. Anotogo pilik miza purik yalek pugura
unatuba panu keya keli pigi teniyegira yemane
panu legi. Tenigi kazing kumbekki leweng ibeng-
wekke pugu pilik miza. Teni Anotogi wazono
tonugu weiyagi langai ono purago teni yaliya
wazaya.
6 Keya tenigi Kilisi kiling sawela purikka An-
otogo Yisu kiling teni wik yangalekta wazaya
logo pi kiling paka ngilumbekke ngalege mogosa
wazaya.
7 Pugu pilik miza purik yongkambanu teng ka-
like lewagi piyeng mabiyengki lewagi puwiliyegi
pigi wazono tonugu weiyagi langai ono keya
sangkelagi langai ono pura pugu teni Kilisi Yisu

kiling sawela purikka kela purago walimiziweki.
8 Ei, Anotogo keliragi wiyeke pigi wazono
tonugu weiyagi langai ono pugu yani logo
Yisuyegi ngizi panu kumularikku teni yaliya
wazaya. Keya ngizi panu kumuli pura teni
makngezegira ono, a'a', Anotogo teni yeik yanara.
9 Tonugu wazono mizi piyengko teni makngeze
kemenak ibeng koyimagi puraga paka ngalege
kemenak wik koyimagi puragiweki yaliya waza-
yagi ono, pilik kesak teni pelik kisi kak, nogo ne
makngeze yaliya wazaniya, kisi kak.
10 Purik Anotogo teni keremiza logo tenigi Kil-
isi Yisu kiling sawela purikka Anotogo teni wik
keremiza logo yawe wazono pugu koka tonugu
wik koyimowei miziweki sawiya piyeng mizi-
weki.

11 Ini Yuda ono wazaya logo Yudawili
yombu korikyengki korik yeke ngalegeyeng
ngela puwiligu yombu korikyengki korik yeke
ngalegeyeng ngela onowili mei puwili koka
inugu kazing koyamokko keremareke mizi
nagani. Yombu korikyengki korik yeke ngalege
piyeng ngeli pura yeik yombuwiligu ngezewiligi
meleyengko mizira logo Yudawiligu kumularik
pilik mizi purikku puwili Anotogi kekewili mizi.
12 Wererik ini Yuda onowili Kilisiyaga
koweige koyawili keya ini yombu ngabelak
nakkawili mizawili keya ini Isileili yongkambanu
puwiliyaga yenge wilingkewili mizawili. Keya
ini Anotogo yongkambanu puguwili kiling silok
tiya logo pugu ngelagi ono kaiya piyengka wale
nariktau onowili keya inigi kalike Kilisi kiling wik

yolugi nararau ono keya ini Anoto kiling sawela koyimowei ngabelak kailebekke koya onowili.
13 Kapura mabek Kilisi kiling sawela perikka ini koka koweige koya puwili Kilisigi iwibokko weik ini Anotoyegi mereke iza orowei wiriya.
14 Purik Kilisi ngezebek kazing teni Yudawili weik Yuda onowili kiling ya wamenara yolugimok. Pugu ngai neyauga teni menalege ngai wamenamek wazaya. Yudawili kazing Yuda ngaiwiligu miziweki kisa piyeng keya lo piyengke kiriwei miziwili keya Yuda onowili piyengki kiriwei mizi onowili, legi puwili ngai keremiza yoluwili. Kapura Yisu ibeng sa puwekke korik ngezebekkiwekko lo puwiligi nawiligu nawiliyegi ngai keremiza yolu pura pugu ngela mela.
15 Kilisigu Yudawiligi ngago miziweki kisa piyeng keya ngago yogongyengke kiriweiweki kisa piyeng pi ibeng sa puwekke pugu ngela mela. Pugu pilik miza purik ngai neyau piyauga ngai wik wamenakmek pi kiling sawelamek keremiziweki. Togo pilik mizamokko pugu Yudawili weik Yuda onowili kiling ya wamenara koyibene keleya.
16 Kilisigu yengeleileige ibeng sa purikku pugu puwiligi sisik yemane panu yolu pura neneng ngela mela keya ngai pugu menalege wazaya piyau weik ngai wamenakmek keremiza logo weik Anoto kiling ya wamenara wazaya.
17 Togo Kilisi ngago wazono teni Anoto kiling ya wamenara koyagiragi ngagora ini Yuda ono Anotoyaga koweige yolu puwili keya Yuda Anotoyegi mereke yolu puwiliyegi kozak yeiweki kayima.
18 Kilisigu kazing miza pumokko, teni Yuda keya

Yuda onowili mabuwili weik Kung Walek wamenakpekke yungke Pebagi wirege kiliya wiriyagi.

19 Tegi ini Yuda onowili weik mawinda koweigawili ma wilingkewili mizagi ono kapura ini weik Anotogi yongkambanu puwili kiling kapiyarik waliyawili keya Anotogi yango keya mareknganwili.
20 Inirau yombanu ngago Kilisiyegi langaira orowei mizi puwili keya yombanu Anotoyaga ngagora weiya logo kozak kisa puwiligu kuleng toro ngiza puraga yeke ngalege sawela wazaya keya Kilisi Yisu ngezebek i pumakki king panu imak mamak kebangkela yolu pura kani.
21 Kilisi wamenak i pumak kebangkelabek keya pugu tomang sa ngizi logo Anotogi i yemane Yemizibek kiling sawelarikka walek keremiza pumak weikweki.
22 Kilisi kiling sawela purikka Anotogo ini kemenak nawili kiling wazaya logo teni i Anotogo Kung Walek pigibokko yungke yolumak mizimak.

3

1 Anotogo iniyegi wazono mizarikki wiyeke ne Paulu ne ini Yuda onowiliyegi Kilisi Yisuyegi langai kozak yeiyarikki weraga wigirabokko Anotoyegi iniyegi langai waberek mizi.
2 Nogo kumularik ini weik ulogo Anotogi wazono nogo weiyagi langai ono pugu ne nana logo yawe ngago pugura iniyegi kozak yeiyagira miziweki nana puragi kerewiya.
3 Inugu neyegi iwaka ono kele kapura Anotogo pigi liwik sawiya pura neyegi kawela wiya keya

ne iwaka sibene keleniya logo nogo iniyegi puragi
yaka lende miza.
4 Keya tamizeige nogo lende miza piyeng ini mei
purik inugu keriyagirik ne Kilisiyegi langai liwik
sawiya puragi iwaka panubokko.
5 Kokawekkerik Anotogorau nakyegi liwik
sawiya puragi kozak meiya ono, kapura Anotogo
weik mabek Kung Walekpek kiling pigi yombu
ngago Kilisiyegi langaira orowei mizi keya
yombanu ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyi
Anotoyegi keke yawe mizi puwiliyegi kawela
wiya.
6 Anotogi liwik sawiya pura pelik, ngago wa-
zono Kilisiyegi langai puragi ngizi kumuli purago
watabi Yudawiligu Anotogo pigi marek kalogoli-
wili miza puwili yanagi piyengka wei piyeng Yuda
onowiligurau weiweki, keya puwili Yudawili kil-
ing ngai wamenakmekke kapiyarik waliyawili
miziweki, keya puwili Kilisi Yisu kiling sawela
purikka Anotogo Yudawiliyegi ngizi yanagi kaiya
piyengka puwilirau weiweki.
7 Togo Anotogo neyegi yawe ngago wazono Kil-
isi Yisuyegi langai pera kozak kaiyagira pigi wa-
zono nogo weiyagi langai ono pugu yeik nani
puragi kiriwei kozang pugu negi yungke yawe
mizarago nana.
8 Yongkambanu Kilisigi songono puwili
mabuwiliyaga ne kulengke panubek kele kapura
ngoluk Anotogo neyegi pigi wazono nogo weiyagi
langai onora nani logo purikku ngago wazono
Kilisiyegi langai yemane panu sangkelagi langai
onoyengki nogo Yuda onowiliyegi kozak yei
kangweki keleniya,

9 keya yongkambanu mabuwili Anotogo
Yisuyegi langai liwik sawiyarago yawe mizagira
iwaka sibene keleyiweki keleniya. Anoto watabi
mabiyeng keremizabokko kazing liwik pigi
sawiya pumok koka wererik liwik wiya wiziya.
10 Pugu miza purik mabek pewekke
kazing yongkambanu Yisuyegi ngizi panu
kumuliwiligimokko mizagewiyege angela keya
kawere kung keya kerewa nalangai paka
kurung yeikwekke kozang puwiligiyeng keya
ngai puwiligiwili kiling yolu puwili Anotogi
kangkabokko kang wale iwaka mabiyengke
iwakaweki keleyi.
11 Anotogo pilik miza purik koka walaka pugu
kazing miziweki sawiya pumok tenigi Yemizibek
Kilisi Yisu wezamelagimek.
12 Yisuyegi pilik saweli keya piyegi ngizi panu
kumuli purikku watabi nayengkorau kazing
tenigi Anotogi wirege kiliya kunagimok waberek
miziwekke waliyagi ono keya teni kozang
sara koyimowei kunagi, purik pugu teniyegi
kerewiyagi purikki teni iwaka panu kopong.
13 Tegi ne iniyegi nguk yei, ini negi ngangang
mizi puragi weraga inigi ngizi kumuli piyeng
kawiye nagani. Negi ngangang pura iniyegi wa-
zonora lewagela wiriyibene.

14 Anotogi sawiya puragi wiyeke Pebagi wirege
ne inigi weraga ngizi panu waberek mizi.
15 Peba mabokyaga yongkambanu Yisuyegi
ngizi kumuli mamok paka ngilumbekkewili keya
ngabelakkewilirau yeik puwiligira wei.
16 Logo nogo piyegi nguk meirik wazono ye-

mane panu sangkelagi langai ono puguragi kiri-
wei pugu Kung Walek pigibokko inigi yungkemek
kozang yaniweki

17 logo inigi piyegi ngizi kumuli pumokko Kilisi
yenge wilek kang inuguyeng i pugumak mizibene.
Keya pigi keli pura wilek kang inuguyengke
yungke kozang ngeriya keya ini puragi ngai kala-
galo koyibene logo

18 ini keya yongkambanu Kilisigi puwili
menalege Kilisigi keli puragi nazuwaga nazuwagi
purik keya yokolong ngalege kandik keya
yongorik talik keya kulakkarik talik miza purikki
iwaka siweki.

19 Ei, Kilisi iniyegi keli keya ini Kilisiyegi keli
keya nazuwagawiliyegi keli purikka ini Kilisigi
keli pura mawiyarek iwaka panuweki, nakkorau
pilik puragi pangka iwaka panugi ono kele ka-
pura, keya watabi Anotoyegi kola yolu piyeng
iniyegi kola koyibene keleyiweki nogo Anotoyegi
nguk mei.

20 Anotoyegirik pi watabi mabiyeng mizagi
langaibek, tonugu nguk mei piyendau keya
ngoluk mawinda kolokngagonoyendau keya
tonugu nguk meiweki kumulagi langai ono
piyengkirau logo piyeng pigi kozang tenigi
yungke yawe mizibokka miziyengko.

21 Tegi Anoto keya Kilisigu yongkambanu
piyauyegi ngizi kumuliwiliyegi miza piyengki
Anotoyegi wok wizagomagi piyengke piyegi wilik
ngago mei keya yeik pugura yongolok meiyageya
koyimiweki, mabek pakeli pewili keya wangki
kalike pakelagi puwilirau. Wameik panu.

4

1 Tegi Anotogo kazing ini kiriweiweki ngago
yeiya pumokko ini pangka pangka koyiweki, ne
Paulu Yemizibekyegi yawe mizirikki weraga wi-
girabokko iniyegi pilik kelegele yei.
2 Ni makngezeyegi ni lewegebek sawiyi na-
gani, ni nazuwagawiliyaga kulengkebek mizi,
keya kazing kuzigemek mizi, keya nazuwagaw-
ili kiling yelakkelek wizei, keya nazuwagawiligu
miziyengki yeik kerewiyara yolu. Nakko nakyegi
saweli purikka keli inuwagi nakko nakyegi pura
walimizizo.
3 Anotogi Kung Walekpokko teni wamenakwili
keleya legi nakko nak kiling ya wamenaraga koy-
imowei kangka wamenakweki purikki teni ngai
koyiweki kozang yawe mizizo.
4 Anotogi yongkambanuwili sawela logo purik
ngai wamenakmek keremizi keya Kung Walek
wamenakpek wizinda. Ngizi kumulibok kalike
Anoto kiling paka ngalege pigi wik yolugi naragi
wilekpek keya yuke yolu Anotogo piyegi weiweki
ngago meiya pura wizinda.
5 Yemizi wamenak wizinda keya Yisuyegi ngizi
kumuli wamenara wizinda keya kaimeli wame-
nara Kilisi kiling sawela purikki walimizira wiz-
inda.
6 Keya ngizi panu kumuli puwiligi Anoto
puwiligi Mangobek, pi puwiligi Yemizibek keya
puwiligi yungke yawe mizibek keya puwiligi
yungke yolubek legi puwili ngai wamenamek
koyinda.
7 Kapura teni mabuwili nalik nalik kai kunawili
keya Anotogo wazono puguraga teni mabuwili

nak nakyegi kangka yawe ngizi panu kumuliwiliyegi saweliwekiyeng yana. Piyeng pigi watabi kolokngagono sangkelagi langai ono piyengka yaniyeng.

8 Logo purik Anotogo Kapiya Walektikke yungke pobilik kai puragi kiriwei,

Pi paka ngalege kambela puwekke yombanu kolokngagono wigira wazaya puwili iza orowei yabela logo pugu yombanuwiliyegi watabiyeng yeik yana. *Ingi Sam 68:18*

9 Mena paka ngalege kang kai purik talik kai yagenda? Purik pelik, pi were ngabelakpekke pelege wirageyarikki kai yagenda.

10 Togo pi ngabelakpekke wirageya mabok paka ngalege yongo yabelabok paka ngalege lemengki ngalege panu yeke solo walerikke ngai kozang pigi pura yolulege logo ngezebokko ngilumbek keya ngabelakpek kolaweki kambela.

11 Pi ngeze mabokko yombanuwiliyegi watabi kumbekkiyeng yeik yana. Watabi piyeng pelik, pugu nawiliyegi Anotogi ngagora orowei miziweki kangkabek yana, nawiliyegi ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyiweki kangkabek yana, nawiliyegi yerengyengki Kilisiyegi langai kozak kisi yongomo miziweki kangkabek yana, nawiliyegi yawe kaimeli pura miziweki kangkabek yana keya nawili Anotogi ngagoragi waligeleyiweki kangkabek yana, nawiliyegi yawe Anotogi ngagora yani pura miziweki kangkabek yana.

12 Pugu yombanuwiliyegi watabi piyeng yeik yana, purik puwiligu mabilik ngizi kumuli nawili Kilisi keya nakko nakyegi yawe mizagi pumokki kangkere keleyiweki keya pilik purikku Kilisigi

yongkambanu puwili kazing kumbekki lewengke
mawiyengka yemane si kunibene wiziya
13 weik teni mabuwili Yisu Anotogi Marekpekyegi
ngizi kumulira keya iwakara kangka
wamenakweki keya kumbekki langai yemane
si kang wiziya kazing tonugu mizi piyeng weik
Yisugu miza pilikweki.
14 Teni weik kumbekki langai yemane sa puwekke
teni mawinda mandik songonowiligu ngiziyeng
keya ikuyogorikyengki mabiyeng ngiziyeng
mizi pilik mizagi ono, keya yombanu ngago
ngaiguyeng ngaigu kele kapura ngizi panu
wezalik kozak kisi puwiliyegi teni kerewiyagi
ono.
15 Pilik purik segeya tamizeige kelira kiling koyi-
mowei wameik kisi purik mabura teni Kilisi tenigi
ngaibok kelik kazing nalangai nalangai piyengki
yungke teni yemane sagi.
16 Kebi wilektik korikwekke ngai pilik Yisu
ngai tonugubek keya pugu teni menalege yawe
miziwekke teniyegi saweli keya pugu yawe teni
menalege kebangkelara yolu pura mizagiwili
yanagi, legi teni nak nak yawe pi pugura mizi
puwekke purik teni mabuwili yemane sagi keya
kemenak kozangki purik kazing nakko nakyegi
saweli keya keli mizi pumokko.

17 Togo Yemizibekki yeiktage nogo iniyegi ngago
pera kozang panu yei, ini yombanu Yisuyegi
lusuwei panu puwiligu kazing yolu pilikmekke
mawinda yolu nagani, purik puwili kangka yeik
ulak kumuli puwiligi piyeng
18 keya puwiligi kangka kumuli kusabanurikke

yolubokki kiriwei miziwili. Puwili Anotogo wik
yolugiweki yanagi puraga lelek mela yowiya ono,
purik puwili Anotoyegi iwaka panu ono keya
puwiligi kangkayeng kingyeng kelik,
19 legi puwili kazing kendek mizagi pumoktau
ono. Puwili ngezewiligu ngezewili kazing kaile
yongkambu miza melimokko wilek kangyeng tiya
meli keya kazing kaile kaile piyeng kerezimek
kiling mizi.

20 Iniyegirik Kilisigu pilik miza meli piyeng
iniyegi waligeleya ono kani.
21 Nogo kumulirik ini ulogo Kilisigi ngago
wameik pura kerewiya keya tonugu ulogo ngago
wameik Yisuyegi yolu pura iniyegi waligeleya.
22-23 Ini wilek kang wereyengko mizagewiyege
kazing were korikwekko keli piyengki ikuyo-
goriktagi kira orowei miza logo wilek kang were
inuguyeng neneng ngela meli piyengki kiriwei
miziweki keleya legi ini wilek kang werebek
wezamela logo ya keya kangka inuguyengko ku-
muliyeng wik panu lewagela siweki mizagirikki
kai.
24 Ini wilek kang wikpek weiyagirikki kai.
Wilek kang wikpok Anotogi wilek kambek ke-
lik keremizabek keya wilek kang wikpok ngeze-
bokko ngizi wik yolugira walimizi. Ngizi wik
yolugi pura pangka pangkayeng keli wilibek keya
kaile kaileyeng kumbak wilibek. Piyaugi solorik
ngago wameiktaga yungke yolu.

25 Tegi ngaigu kisi pumok wiya wazami keya
inigi ngezege puwiliyegi ngago wameik panuyeng
keke kozak yei, purik teni mabuwili nak nak Yisu

kiling sawela purikka teni korik wamenawek kelik legi.
26 Tamizeige ini sisikmek lewagela mabura sisik
inigi piyengko mizagewiyege ini kaile miziweki
keleya nagani keya wokpok sisik kameneng mizageya wizagomeige yokmek kiliya nagani.
27 Keya Sadang yombanu kailebekki tek narik
tiya mowiyi nagani.
28 Yombanu ngoweibok kazing pumok wiya
wazamiya logo mele ngezebekkiyaugu yawe miziweki, wizigeya ngezebekki keya kokowa piyeng
nazuwaga watabiyengki yeik puwili yani miziweki.
29 Ini nawili kiling ngagozakka puwekke purik
ngago kaile nazuwagawiliyegi ngangang mizagi
pilik piyeng kili nuguraga lewagela nagani. Ngago
lang nugu kaiya logo puwiliyegi sawelagi pilik
piyeng keke kozak kai keya puwiliyegi sawela
logo Kilisigi yungke yemane sagi pilik piyeng kai.
30 Keya Anotogi Kung Walekpek ya kuneng mizibene kelemi nagani, purik Kung Walekpok Anotogo teni pigiweki teniyegi luwe silok tiyabek.
Keya Kung Walekpek teniyegi mabilik silok tiyara
wiziya wok Yisu teni iwi pugubokko kaileyengka
wila wazaya puwili iza wariweki yobokkogine.
31 Ini ngago kaile sanga kisi piyeng keya ngalik
kisi mizi piyeng mabiyeng wezamelizo. Keya
ngago si kaiyeng keya ngago yombanu kendek
sowei kunagi langai piyeng wezamelizo. Watabi
nayengki ma nazuwagawiliyegi kumbak keli mizi
pumok wezamelizo.
32 Pilik segeya nakko nakyegi wazono mizizo
keya ya inuguyengka nakko nakyegi yalek mizizo

keya nakko niyegi kaile miza piyeng tumula logo keremareke mizimo, Anotogo kaile nuguyeng Kilisi kiling sawela purikka tumula logo keremareke miza mabilik.

5

1 Ini Anotogi yango keya marekngang pugu keli yemane panu miziwili legi ini pi kelikweki yawe kozang panu mizizo.

2 Keya inugu mizi piyeng mabiyeng kazing keliragi pumokko mizizo mabilik Kilisigu teniyegi kela logo ngezebek ngaungaugu teniyegi weraga ibeng sa pilik. Pi Anotogo wilik mizibene korik puguwek Anotoyegi kolak wazono kelibene mana.

3 Ini Kilisigiwili legi ini kazing kaile yongkambu mizimek keya inigi tepekke pangka ono kerewiyi keya kozak kelagi langai ono piyeng ma watabi nazuwagabekkiyeng keya yongok pugumele weiweki kerezi miza logo ibeng si nagani. Togo pilik piyeng inigi tepekke mizagi langai onoyeng purik pilik piyeng Kilisigiwiligu pangka mizagi onoyeng.

4 Keya ngago korowaliyeng ma ngago wazewaze ma ngago kowiyeng ma ngago kaile sanga kisiwekke kozak kisi piyeng kozak kisagi langai onoyengko kapura pilik segeya Anotoyegi kele wazono meiweki.

5 Ini pelik peragi iwaka, yombanu kaile yongkambu mizibok ma pangka ono kerewiyi keya kozak kisagi langai onoyeng kozak kaibok ma watabi ngezebokko keliyengki kerezi mizi ma watabi nakki piyengki ibeng sibok watabi wazono Anotogo keremiza piyeng anoto pugubek

mizi yagenda logo pilikpok Kilisi keya Anotogo
yereng ngai puraga lelek mela mowiyagi onobek.
6 Ini waberek ngai koyizo. Ini nazuwagawiligu
ngago yeik ulakyengko ikuyogorik keleyi keya
kazing kaile piyengki ulumowei kunibene keleya
nagani, purik piyengki weraga Anotogi sisikta
yongkambanu piyegi nagerewiyi puwiliyegi
wiriyagi.
7 Tegi ini yombanu pilik mizi puwili kiling
kewengke wei yongomo mizi nagani.
8 Purik ini makngeze were kusabanurikke koy-
awili kani kapura ini Yemizibekyegi wiriyarikka
weik ini Yemizibekki wilangkarikke koyinda, pi-
lik legi ini yombanu wilangkarikkewili kelik koyi-
weki,
9 purik wilangkarikke yolu puwiliyaga watabi
mabiyeng nalangai nalangai wazono keya pangka
keya ngizi piyeng lewagela legi.
10 Ini Anotogi Kapiya Walektikka kazing in-
ugu talik nalik miziyengko Anoto wilik kagowing
kelemiyagi miza legi keriyagirikki kai keya miza-
girikki kai.
11 Yombanu kusabanurikkiwiligu yawe mizi
piyengki saweliwei mizi nagani. Pilik segeya
puwiligu mizi piyeng mabiyeng welawekke
punda wiyizo.
12 Puwiligu watabi liwik mizi piyengki ne kozak
kaiyagirikki kendek panu.
13 Togo watabi mabiyeng welawekke lewagela
puwekke watabi piyeng talik nalikyeng miza
purik kimeike pakelagi.
14 Piliktikki wiyeke ngaiwaktik watabi
nayengke ngaiwak wiyi puwekke watabi piyeng

pakelagi keya nawili Anotoyegi ngizi kumuli nangai. Tegi piliktikki wiyeke ngago lang narikku pelik kai,

Ini iwek kola yolu puwili yangalek mei keya ibendaga wik yangalek mei logo Kilisigi ngaiwaktik niyegi ngaiwak wiyibene.

15 Tegi kazing inugu yolumekki kani waberek panu. Yombanu kangkayendau onowiligu yolu pilik yolu nagani, pilik segeya yombanu kangkayeng kilingwiligu yolu pilik yolu mizizo.
16 Mabek pewekke perik korowaliyengko teni yawereng keleyara yolu legi watabi mabiyengki wok mabiyeng yawe kozang panu miziweki, purik wokyeng yagoneiga ini wazonoyendau mizagi ono nelegi.
17 Keya purikki wiyeke ini yombanu lelewewili kelik yolu nagani kapura yawe talikta Yemizibokko ni miziweki pi keli miza purikki iwaka sizo.

18 Kai waing piyeng nameli keya mizi nagani. Piyengko ini neneng ngela melagi pilik segeya Anotogi Kung Walekpek inigi yungke wilak mereng miza logo wilek kang inuguyengke ngai wizeibene kelemi.
19 Keya ini nakko nakyegi ngagoya kelemi puwekke kemenak Yemizibekyegi langairau pilik kozak keliweki Ingi Samyeng mei keya ingimekke ingi piyengka mei keya ingi kumbekki piyengka ini mei purik Yemizibekyegi wilek kang inuguyeng wilikwilik yemane mizageya wizinda.
20 Keya Kilisi Yisu tenigi Yemizibekki yeiktaga watabi mabiyengki Anoto tenigi Mangobekyegi wazono wilibek meiweki.

21 Keya ini Kilisi Yisuyegi keli keya yeik pugura
yongolok meiyagi keli legi ini ya inuguyeng
ngezege sara koyimowei ini nakko nakki ku-
lengke kiliya yoluweki.
22 Purik pelik, ini Kilisi Yisuyegi panga kulengke
kiliya yolu pilik ini yongok yombu weiya puwili
ini inigi kerekpuwiliyegi panga kulengke kiliya
koyizo.
23 Pobiliktikki wiyeke yombubek yongok
pugumeleyegi ngaibek, purik Kilisi Yisu
yongkambanu piyegi ngizi panu kumuliwili
Yisugi I Walekmak meiwiliyegi ngai pilik. Teni
Yisuyegi ngizi kumuliwili Kilisigi korikwek
kelik keya Kilisi korikwekki kebi wilektik kelik.
Keya kebi wilektikku korikwekki ngai pilik
Kilisi puguwiliyegi ngaibek keya Kilisi Yisu
pi ngezebokko yongkambanu puguwili yaliya
wazaya.
24 Togo yongkambanu Kilisi Yisuyegi ngizi panu
kumuli puwiligu piyegi kulengke mizi keya panga
pigi yungke kiliya yolu pilik ini yongokwilirau
inigi kerekpuwiliyegi mabilik miziweki.
25 Yombu yongok weiya puwili yongok in-
uguwiliyegi keli keya yalek miziweki Kilisi Yisugu
mabilik yongkambanu piyegi ngizi panu kumuli
Yisugi I Walekmak mei puwiliyegi keli keya
puwiliyegi yalek miza logo pugu puwiligi weraga
pi yelagiwiliyegi ngezebek ngaungaugu iza yana
pilik.
26 Purago pugu puwili wik panu wazaya keya
lewe Anotogirikke wazaya. Pugu puwili kaibokko
kaigesa keya ngago pugura kiling puwili pilik ke-
leya.

27 Pi pilik miza purik pi yongkambanu ngai
wamenamek piyegi ngizi panu kumuli ngeze-
bek lewa puwekke ngezebekkiweki kangkere
keleyageya logo puwili kaileyendau ono keya
kungkak nayendau ono wik panu logo kaile-
mekkewiliweki.
28 Keya nariktau ini yombu yongok weiya
puwili korik keya kang ini makngezegiyengki
keli mabilik yongok inuguwiliyegirau mabilik ke-
liweki. Purik yombubek yali yongokpu korik
wamenawek legi yombubek yongokmeleyegi keli
purik pi ngezebekyegi keli yagenda.
29 Togo yombu nak korik keya kang ngeze-
bekkiyengki kumbak mizagi ono, pi korik keya
kang puguyengki weraga ngeragi wazono ni keya
waberek panu ngai. Kazing mabilikmekke Kilisi
Yisugu yongkambanu piyegi ngizi panu kumuli-
wiliyegi ngeragi kazing kumbekkiyeng yani keya
puwiliyegi wok mabiyeng waberek panu ngai,
30 purik teni pi kiling kemenak sawela logo teni
mabuwili korik puguwekki waleyeng kelik legi.
31 Anotogi Kapiya Walektikku pobilik kai,

Piliktikki wiyeke yombubek pigi panu keya man-
goyau wezaya logo yongok pugumele kiling
sawela logo korik wamenawek keremizi-
weki. *Genesi 2:24*

32 Yaka ngago lang yemane ngizi panu
yombanuwiligi kangkayeng ngezeyengko
iwakagi langai ono pera Kilisi Yisu kiling
yongkambanu pigi piyegi ngizi kumuli Yisugi
I Walekmak meiwiliyegi langai kozak kaiya
wizinda.

33 Kapura inuwa yombu yongok weiya puwili
nak nak yongok pugumeleyegi keliweki pi ngeze-
bekyegi keli mabilik, keya yongokwili yombu in-
uguwiliyegi panga yungke kiliyiweki.

6

1 Ini koloyakamandikwili Yemizibek kiling
sawela legi ini wok mabiyeng inigi panu keya
mangowiligu ngago kisi piyengki kerewiya
logo kiriwei mizi, purik kazing pumok pangka
panumokko.
2 Anotogi Kapiya Walektikku pelik kai,
Inigi panu keya mangowiliyegi panga yungke
mizizo,
Anotogi lo pera ngago lang yemane panura keya
lo peragi kiriwei mizi purikki kangara ngai waza-
miya wizinda,
3 logo ini wazono yoluweki keya ngabelakpekke
wok yoluweki, kai. *Utoronomi 5:16*
Pilik kai legi koloyakamandikwili inigi panu keya
mangowiligu ngago kisi piyengki kerewiyizo.
4 Ini koloyakamandikwiligi panu keya
mangowili ini kazing koloyakamandikwiliyegi
ngalik momaneng keya yeiya logo iniyegi sisik
kameneng keya nagerewiyi mizagi piyengka
puwiliyegi keleyi nagani segeya pangkaraga
keleyi keya iza orowei kazing Yemizi ngaibekki
pumokko waligeleyi keya kazing Kilisiyegi ngizi
kumulagi pumokkirau kozak yei.

5 Ini yombanu ngai nawiligu weiya logo yawe
inuguyeng wiyagi langai ono pilik puwili ngai
inuguwiligu ngago kisi piyengki kerewiya logo

yawe inigu mizi piyeng yangeze miza koyimowei mizi keya Kilisiyegi mizi yagenda miza koyimowei ya wamenara kiling yawe mizi.

6 Puwili pakela yolu puwekke yawe mizi keya puwili pakela yolu ono puriktau mak yawe mizi. Tamizeige ini puwili pakela yolu puwekke keke yawe mizi purik ini ngaigu puwiligu iniyegi keliweki mizi yagenda. Pilik segeya Kilisiyegi yawe mizi yagenda miza koyimowei wilek kang inuguyeng mabiyeng Anotogi keli puraga wok mabiyeng tiya mani.

7 Keya yombanu ngai nakko weiya logo yawe pura wiyagi langai onobek legi pilik purikki wilik mizi mabilik yombanu yeikpekyegi yawe mizi ono, Yemizibekyegi yawe mizi yagenda miza wizimowei.

8 Pilik legi kumuli, Yemizibokko yongkambanu mamok yawe wazono wilek kang puwiligiyengka ngizi panu mizi piyengki kanga wazono weiyagira yanagi, yombanu ngai nakko weiya logo yawe puwiligiyeng wiyagi langai ono puwili keya yombanu nakkorau weiya ono keli ngezewiligiyengka mizi puwilirau.

9 Keya ngaiwili iniyegi yawe mizi puwiliyegirau mabilik mizi keya puwiliyegi ngago kazi mizagiyengka yei nagani. Ini ngaiwili keya iniyegi yawe mizi puwiligi paka ngalege ngai wamenak keya ngaibok yombanuwiliyegi yewizek mizi onobek, pi menalik ngagozak keleyibek. Pilik legi iniyegi yawe mizi puwiliyegi waberek ngai.

10 Ngago pera negi ngago kangkalira, ini Yemizibekyegi sawela koyimowei pigi kozang yemane

panubokko iniyegi kozang keleyibene kelemi.
11 Anotogi ini kaileyeng kiling ngai keli
puwekke wariweki yana piyeng ini wari, logo
Sadang kazing kaile pigi ini yukung keleyagiyeng
kiling lewa puwekke purik ini kozang koyiweki.
12 Purik teni yombanuwili kiling ngai kela-
girikki kai ono kapura teni kozang nalangai
nalangai yolu piyeng keya Sadang keya pigi
kerewa keya kawere kung paka kurung yeik-
wekke yawe mizi keya ngai yolu keya kaile nga-
belakpekke piyengki kusabanurikke ngai puwili
kiling ngai kelagirikki kai yagenda.
13 Tegi weik Anotogi watabi ngai keliwekke wari
piyeng mabiyeng wari. Togo kaileyengki mangob-
ekki ngaimek ngai lewa puwekke purik wizang
puwiligiyeng inugu yogokta wezamelagi logo ngai
keli kanda wila wiyi ngizige ini ngoluk mabilik
luwe kozang koyagi.
14 Togo ngai luwe koyi. Anotogi watabi
kaileyeng kiling ngai kelagiyeng pelik, ngago
wameik panu pura pikang wezabek wang
nugurikke ngai kozang tiye keya kazing pangka
panu pumok ngeleleng nuguraga melewangka
wezarik wakiye.
15 Keya ngago wazono teni Anoto kiling ya wa-
menara koyagi puragi ngago pura ingegang weza-
yau inge nuguyauge wakiye keya wok mabiyeng
nawiliyegi kozak yeiweki kangkere miza yolu.
16 Wok mabiyeng ngizi panu kumuli pumok
kolau wezalei orowei kaiyageya. Purik kil-
ing purik kaileyengki mangobokko wizang wilek
ngori kang keya niyegi yowi piyeng kusa wiyage-
lik.

17 Kazing Yisugu ni kaileyengki kozandaga
yaliya wazaya pumok weiya logo yeke kebiraga
kilulung ngayeng wezabek wagele. Keya Anotogi
ngago Kung Walekpokko ni nana pura weiya logo
lang yemane wezawek melege wara wizeimo.
18 Piyengki Anotoyegi waberekmekke mizi
keya iniyegi sawelibene nguk mei. Anotogi
Kung Walekpokko orozarikke kunimowei kang
mabiyengki ini waberek mizi. Piliktikki wiyeke
ngai koyizo keya karagare mizi nagani. Kang
mabiyengki Yisugi yongkambanu mabuwiliyegi
waberek mizi.

19 Keya neyegirau waberek mizizo logo An-
otogo ne ngago kozak kaiyagi nara nanibene,
keya wok ne kozak kaiwekibokko ne kozang sara
wizimowei ngago wazono Kilisiyegi puragi liwik
piyengki yongkambanu nawili iwakaweki sawel-
weki ne iniyegi nguk yei.
20 Ne wigirimakke sengyaugu wigira yolu kele
kapura Kilisigi ngago wazonora yemane sibene
ne kozak kaibek logo ne ngagora nogo kozak
kaiyagelik kozang kozak kaiweki neyegi waberek
mizizo.

21 Titika tonuwayegi mereke wameik
kumulimek kiling nak keya neyegi kang
mabiyeng saweli mizibek pi Yemizibekki
yawerage ne wezani onobek logo pugu neyegi
lewagela piyeng iniyegi kozak yei penangai logo
nogo yolurik talik miza purikki ini iwakaweki.
22 Pilik puragi wiyeke nogo pi iniyegi kang
wezameli puloge, purik pugu tonuwa talik yolu

miza purikki iniyegi kozak yeibene logo ya inuguyeng wiyeik sibene.

23 Peba Anoto keya Yemizi Yisu Kilisigu ini teni kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili mabuwiliyegi ya ngezege sara keya kelira kiling ngizi panu kumulira yani pani.

24 Keya Anotogi wazono pura ini tenigi Yemizibek Yisu Kilisiyegi keli ibengki ono pura kiling puwiliyegi wizei pani.

Mabura.

Ne Paulu kapiya perik lende mizabek.

Anotogi Ngago Wik Yisu Kilisiyegi Langaira
The New Testament in the Biangai language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Biangi long Niugini

copyright © 1985 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Biangai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
c476c7e1-4f33-5554-be00-9447a1944f07